

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
« _____ » 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕХНІКИ СТАНКОВОГО ЖИВОПІСУ
Человек

для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»
вибіркового блоку «Станковий живопис»

Київ – 2022

Розробник: Крюк Олександр Олександрович, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Крюк Олександр Олександрович, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 7 від «27» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

«___» _____ 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» _____ Ольга КОНОВАЛОВА

Робочу програму перевірено «___» _____ 2021 р.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

На 2022/2023 н.р. (підпис) (О.В.Школьна), «17»08. 2022 р., протокол № 2 (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__ 20__ р., протокол № __

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Вид дисциплін	Вибіркова			
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів/годин	10/300			
Курс	2		-	
Семестр	-	4	-	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	-	1	-	-
Обсяг кредитів	-	2	-	-
Обсяг годин, в тому числі:	-	60	-	-
Аудиторні	-	36	-	-
Модульний контроль	-	4	-	-
Семестровий контроль	-	-	-	-
Самостійна робота	-	20	-	-
Форма семестрового контролю	-	залік	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу–професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності, обумовленої знанням технік, матеріалів та технології живопису. Формування вмінь і навичок в процесі ознайомлення поетапного виконання жанру західноєвропейського натюрморту 17 століття.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з різними технічними та технологічними особливостями олійного живопису;
- навчити послідовно виконувати натюрморт в техніці багатошарового олійного живопису, починаючи з імприматури і закінчуючи лесуванням без використання білил;
- навчити практично використовувати отримані знання і навички в роботі над натюрмортом.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

- ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
- СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища
- СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.
- СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.
- СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності

3. Результати навчання за дисципліною

Знання: різноманітних прийомів, методів та технології в процесі виконання голландського натюрморту.

Детальне ознайомлення з різними технічними і естетичними підходами до натюрморту як жанру олійного живопису дає підґрунтя для всебічного розвитку студента образного сприймання дійсності. Вміння вільно володіти різноманітними олійними прийомами підвищує освоєння живописної грамоти.

Практичні навички і вміння:

- вміти застосовувати на практиці засвоєні знання з техніки олійного живопису в стилі голландського натюрморту з поетапним використанням імприматури та лесування;
- вміти виконувати натюрморт зі збереженням всіх основних засад, починаючи з побудови композиції і закінчуючи цілісністю форм та колористичною гаммою;
- вміти виявляти основні тональні та тонально-колірні співвідношення користуючись обмеженою та повною палітрою кольорів;
- усвідомлювати логіку формотворення за допомогою світлотіні, кольору та його тепло-холодних властивостей;
- вміти визначати найголовніший компонент (пляму) живописної композиції, визначати тонально-колірний акцент живописної композиції;
- вміти гармонійно поєднувати всі елементи композиції створивши цілісний композиційний твір;
- вміти узгоджувати маси світлого і темного;
- вміти передавати форму та матеріальність всіх елементів натурального матеріалу;
- бачити форму цілісно;
- вдосконалювати навички живописної майстерності.

Результати навчання:

- РН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу
- РН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- РН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел
- РН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Знайомство з технікою та технологією голландського натюрморту							
Тема 1. Зображення натюрморту в голландському стилі з предметами побуту	16			16			
Тема 2. Зображення натюрморту в голландському стилі з металевими та скляними предметами	20			20			
Тема 3. Копія натюрморту визначних зарубіжних майстрів	20						20
<i>Модульний контроль</i>	4						
Разом	60			36			20
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>							
<i>Усього</i>	60			36			20

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Знайомство з технікою та технологією голландського натюрморту

Практичні заняття

Тема 1. Зображення натюрморту в голландському стилі з предметами побуту (16 год.)

Олійний живопис. Формат – 60x80 см.

Постановка: предмети побуту (матові та скляні вази, порцеляновий посуд, піали, фрукти) розміщуються на темному тлі при заданому освітленні.

Мета: навчити працювати в техніці багатошарового живопису старих голландських майстрів; передавати гру світла і тіні в картині; рухатися від кольорової плями до промальовування деталей за принципом від загального до конкретного; навчити передавати матеріальність порцелянових та скляних предметів побуту; світлотінь на драперіях та фруктах; розвинути вміння передавати плановість в постановках враховуючи передній та дальній плани, повітряну перспективу.

Завдання: композиційно розмістити в форматі даний натюрморт; досягти максимальної матеріальності предметів постановки, зробити тональний та кольоровий розбір, враховуючи задане освітлення.

1 етап роботи: зробити етюд майбутнього натюрморту в техніці олійного живопису. Враховуючи композицію, знайти крайні точки предметів та основні кольорові співвідношення предметів 2 год.

2 етап роботи: робота над імприматурою-підмальовком. Виконується переважно розбавленою розчинником фарбою без білил, що дозволяє світлу, яке потрапляє на картину, відбиватися через шари фарби. Сам термін походить від італійської і буквально означає «перший шар фарби».

Цей етап відіграє надзвичайно важливу роль, а саме – задає тон і колір майбутній постановці. Для того, щоб в кінцевому підсумку живопис світився зсередини і з'явилася глибина, імприматура виконується зазвичай теплими, коричневими і вохристими фарбами. І, що важливо, імприматура повинна бути світліше, ніж тон, який буде в кінцевій картині.

При правильно дотриманій технології написання натюрморту (монохромному підмальовку та лесуванню прозорими фарбами) полотно починає, немов світитися під впливом світла. 4 год.

3 етап роботи: накладання корпусних білил на освітленні сторони предметів та поступове збагачення колористичної гама. Після цього етапу потрібно зробити перерву, щоб дати повністю просохнути попередньому шару фарби. Кожен наступний шар, який ми будемо накладати на полотно, має потребу в гарній просушці. 2 год.

4 етап роботи: етап лесування – це робота тонкими прозорими або напівпрозорими відтінками, які поступово накладаються шарами на картину та змінюють зовнішній вигляд нижнього шару фарби (збагачуючи його). Лесування може змінювати колір, відтінок і фактуру поверхні.

Для того, щоб зробити прозорі фарби більш податливими і прозорими, потрібно змішувати їх з лаком, або льняною олією. Після поєднання і отримання потрібного кольору, тонким шаром фарба наноситься на потрібну ділянку полотна. Коли перший шар живопису закінчено, потрібно дати картині підсохнути і після цього почати покривати картину другим шаром лесування. Етап просушування є обов'язковим та має повторюватись після кожного етапу. 4 год.

5 етап роботи: кінцева проробка деталей та надання матеріальності предметів. 4 год.

Тема 2. Зображення натюрморту в голландському стилі з металевими та скляними предметами(20 год.)

Олійний живопис. Формат – 60x80 см.

Постановка: на світлому тлі при заданому освітленні розміщуються металеві та скляні предмети.

Мета: закріпити вміння працювати в техніці багатошарового живопису; передавати гру світла і тіні в картині; навчити передавати матеріальність металевих та скляних предметів оперуючи картинами голландських натюрмортів старої школи; закріпити вміння розбирати тіні по насиченості (власні та падаючі) враховуючи рефлекси та передаючи об'єм; виховати рафінованість підходу до зображуваних деталей; розвинути вміння володіти реалістичною технікою олійного живопису.

Завдання: композиційно розмістити в форматі даний натюрморт; досягти максимальної матеріальності предметів постановки, зробити тональний та кольоровий розбір враховуючи задане освітлення.

1 етап роботи: зробити етюд майбутнього натюрморту в техніці олійного живопису. Вдало композиційно розмістити та знайти основні кольорові співвідношення предметів. 2 год.

2 етап роботи: робота над імприматурою-підмальовком. Виконується переважно розбавленою розчинником фарбою без білил, що дозволяє світлу, яке потрапляє на картину, відбиватися через шари фарби. Імприматура задає тон і колір майбутній постановці, виконується зазвичай теплими, коричневими і вохристими фарбами. 4 год.

3 етап роботи: накладання корпусних білил на освітленні сторони предметів та поступове збагачення колористичної гами. Після цього етапу потрібно зробити перерву, щоб дати повністю просохнути попередньому шару фарби. Кожен наступний шар, який ми будемо накладати на полотно, має потребу в гарній просушці. 4 год.

4 етап роботи: етап лесування – це робота тонкими прозорими або напівпрозорими відтінками, які поступово накладаються шарами на картину та змінюють зовнішній вигляд нижнього шару фарби (збагачуючи його). 6 год.

5 етап роботи: кінцева проробка деталей та надання матеріальності предметів. 4 год.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль І	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування практичних занять	1	18	18
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом	
Робота на практичному занятті	10	18	180
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом	
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25
Разом		-	228
Максимальна кількість балів:		228	
Розрахунок коефіцієнта:		228:100=2,28	
Екзамен:		-	

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль I. Знайомство з технікою та технологією голландського натюрморту

Тема 3. Копія натюрморту визначних зарубіжних майстрів (20 год.)

Олійний живопис. Формат – 60x80 см, кількість – 1 шт.

Копіювання робіт майстрів – є одним з важливих моментів в процесі удосконалення навичок студентів образотворчому мистецтву. У закінченому творі художника студентам простіше побачити характер, ознайомитися з технікою та засобами якими він користується для передачі об'єму.

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. Композиція копії – 1 б.;
2. Передача пропорцій, співвідношення цілого і деталей – 1 б.;
3. Передача об'єму – 1 б.;
4. Повнота обсягу виконання – 1 б.;
5. Якість виконання – 1 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді перегляду. На перегляді кожна тема практичних занять та самостійної роботи розглядається (оцінюється) окремо відповідно критеріям оцінювання МК (перегляд) та вираховується середньоарифметичний бал. Роботи, що не відповідають темам не розглядаються.

Критерії оцінювання модульного контролю

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	Композиція та передача пропорцій	5
2	Передача об'єму, колірне та тонове рішення	5
3	Наявність всіх робіт	5
4	Дотримання техніки та технології написання голландського натюрморту	10
	Всього	25

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Навчальним планом семестровий контроль з навчальної дисципліни «Техніки станкового живопису» передбачений у формі підсумкового модульного контролю (заліку) у 4 семестрі, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом півріччя.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Навчальним планом семестровий контроль з навчальної дисципліни «Техніки станкового живопису» передбачений у формі підсумкового модульного контролю (заліку) у 4 семестрі, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом півріччя.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Техніки станкового живопису	
4 семестр	
разом 60 год., з них: практичні заняття – 36 год., самостійна робота – 20 год., модульний контроль – 4 год.	
Змістовий модуль I. Знайомство з технікою та технологією голландського натюрморту	
Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Зображення натюрморту в голландському стилі з предметами побуту 88 б.	Тема 3. Копія натюрморту визначних зарубіжних майстрів(олійний живопис. Формат – 60x80 см., кількість: 1 шт.) 5 б.
Тема 2. Зображення натюрморту в голландському стилі з металевими та скляними предметами 110 б.	
Разом – 198 б.	Разом – 5 б.
Модульна контрольна робота–25 б.	
Разом – 228 б.	
Коефіцієнт визначення успішності – 2,28	

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Bridle B. Artist`s Painting Techniques. New York: Dorling Kindersley, 2016. 306 p. (Електронне джерело. Посилання: <https://www.pdfdrive.com/artists-painting-techniques-e187716600.html>)
2. Restoration of paintings - Procedures and techniques – ARTEnet (Електронне джерело. Посилання: <https://artenet.it/en/restoration-of-paintings/>)
3. Белкіна Е.В., Конопко О.І. Техніка і технологія олійного живопису: навч. посіб. К. : Київський ун-т імені Бориса Грінченка. 2010. 92 с. (Наявний в бібліотеці Університету в 15-ти примірниках).
4. Жердзицький В. Є. Живопис. Техніка і технологія: навчальний посібник / В.Є. Жердзицький. – Х. : Колорит, 2006. – 327 с
5. Сланський Б. Техніка живопису та реставрації / Богуслав Сланський. - К. : Мистецтво, 2009.– 302 с. (Електронне джерело. Посилання: <https://lib.if.ua/news/1349441675.html>)

Додаткова:

1. Editors Marco Ciatti and Brunetto Giovanni Brunetti (Author) Caravaggio's painting technique . Perfect Paperback – January 1, 2012. Publisher : Nardini Editore; First Edition (January 1, 2012) Language : English
2. Jonathan Stephenson Матеріали і техніка живопису. «The Materials and Techniques of Painting» – М.: Видавництво «Thames & Hudson », 1993. – 192 с.
3. Lucia A. Salemme (Author), The Complete Book of Painting Techniques: Oils, Watercolors, Pastels, Acrylics, Collage, Mixed Media .Published February 1, 1983 by Free Press . Format 248 pages, Hardcover
4. Petria Noble (Author), Epco Runia (Author). Preserving Our Heritage: Conservation, Restoration and Technical Research in the Mauritshuis Hardcover – October 16, 2009. – М.: Видавництво. Waanders (16 жовтня 2009 р.) 280 с.
5. Жердзицький В. Особливості художнього сприйняття живопису/ В. Жердзицький //Дизайн-освіта- 2008. – Х.: ХДАДМ, 2008. – 168 с.